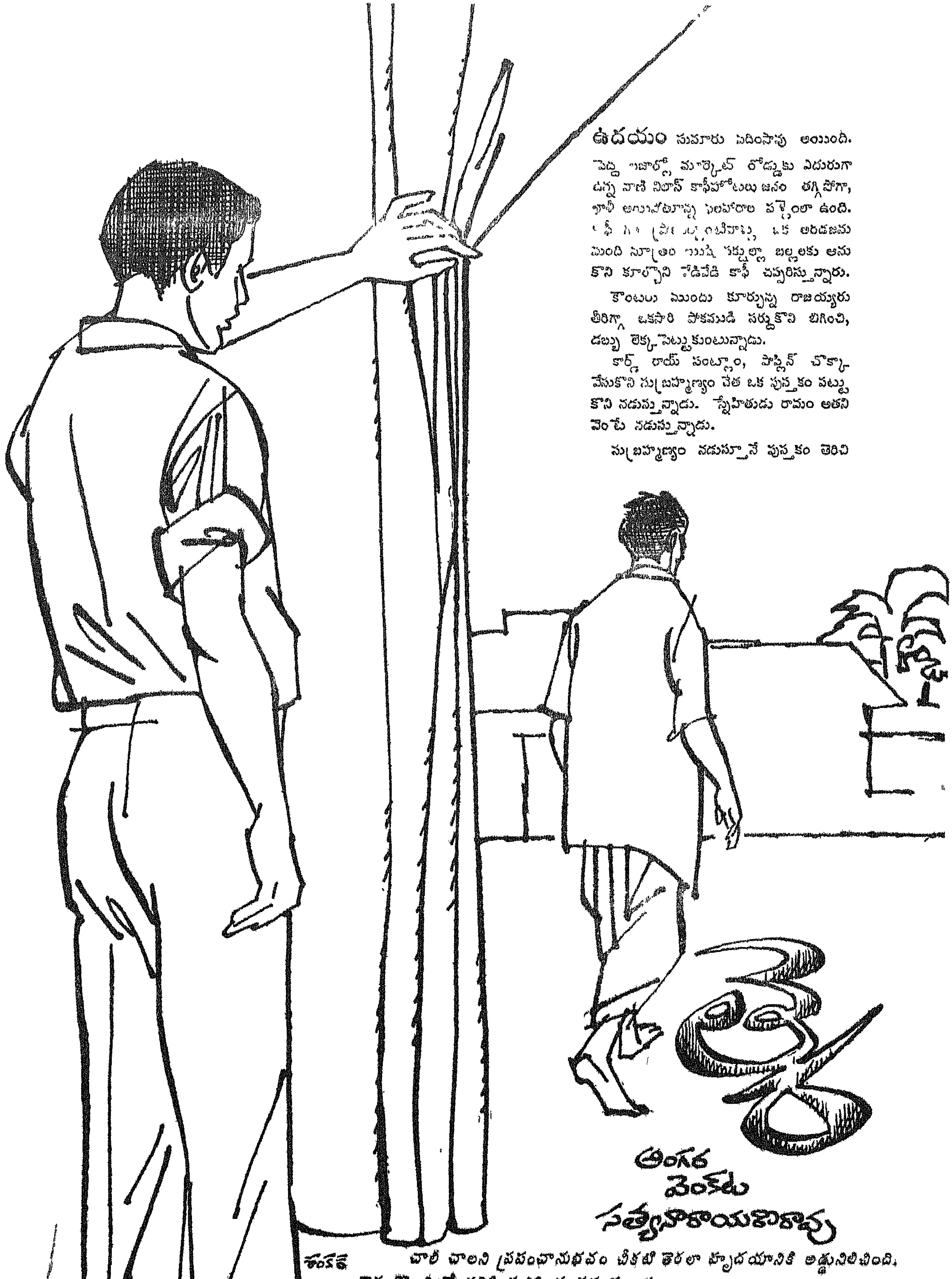

తెర

అంగర
వెంకట
సత్యనారాయణరావు

చాలీ చాలని ప్రపంచానుభవం చీకటి తెరలా హృదయానికి అడ్డునిలిచింది. తెర తొలగించే సరికి మనిషి దూరమయ్యాడు.

ఉదయం సుమారు ఏడింపావు అయింది.

పెద్ద బజార్లో మార్కెట్ రోడ్డుకు ఎదురుగా ఉన్న వాణీ విలాస్ కాఫీహోటలు జనం తగ్గిపోగా, ఖాళీ అగుపిస్తున్న ఫలహారాల పళ్లెంలా ఉంది. [illegible] టేబిళ్ళ ఒక అరడజను మంది సూత్రం [illegible] పక్కల్లో బల్లలకు ఆనుకొని కూర్చొని వేడివేడి కాఫీ చప్పరిస్తున్నారు.

కౌంటరు ముందు కూర్చున్న రాజయ్యరు తీరిగ్గా ఒకసారి పోకముడి సర్దుకొని బిగించి, డబ్బు లెక్కపెట్టుకుంటున్నాడు.

కార్డ్రాయ్ పంట్లాం, పాప్లిన్ చొక్కా వేసుకొని సుబ్రహ్మణ్యం చేత ఒక పుస్తకం పట్టుకొని నడుస్తున్నాడు. స్నేహితుడు రామం అతని వెంటే నడుస్తున్నాడు.

సుబ్రహ్మణ్యం నడుస్తూనే పుస్తకం తెరిచి

చదువుతున్నాడు.

'కూర్చొని కునికిపాట్లు పడేవాళ్ళున్నారుగాని, నడుస్తూ చదివేవాణ్ణి నిన్నొక్కణ్ణే చూసేరా అబ్బీ! అపహోయ్ చదువు!' అంటూ సుబ్రహ్మణ్యం చేతిలో ఉన్న పుస్తకాన్ని అమాంతం లాక్కున్నాడు రామం.

'ఒర్రి ఇడియట్‌లా ఉన్నావు! యెంచి రస కందాయంలో వుండగా ఆపేసేవు. చంద్రరేఖ విలపిస్తూ అన్నమాటల్లోని మజా నీకేంతెలుసు!' అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

రామం విరగబడి నవ్వుతూ, 'అవును. నాకేం తెలుసు? ఎదురుగావున్న సైకిలు స్టాండును ఢీ కొన్నావంటే ఆ రసం కాస్తా యిక్కడే ఒలికి పోతుంది. ముందుగా కొంచెం టిఫీను, కాఫీ సేవించాక నీయిష్టం వొచ్చినంతగా రసాస్వాదన గావించచ్చు!' అన్నాడు.

ఇద్దరూ గేటుదాటి లోపల ప్రవేశించేసరికి జోళ్ల చప్పుడు విని, డబ్బు లెక్కపెట్టుకుంటూన్న రాజయ్యరు ఒక్కసారి సుబ్రహ్మణ్యం దిక్కు చూచి చిరు మందహాసాన్ని ప్రకటించేడు. కారాకిళ్లీతో గారెక్కిపోయి గుత్తులు గుత్తులుగా ఉన్న అతని పళ్లు ఆశ్చర్యంతో తొంగిచూసేయి.

'దయచెయ్యండి సార్! మీ కోసమే చూస్తూ వున్నాను!' అన్నాడు రాజయ్యరు నిండు వ్యాపారాభిమానంతో.

సుబ్రహ్మణ్యం నిర్లక్ష్యంగా లోపల ప్రవేశించేడు. రామం అతని వెంటే నడిచేడు.

ముందు హాల్లో బెంచీలమీద కుర్చీలు విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నాయి.

విసుక్కుంటూ సుబ్రహ్మణ్యం ఒక్కసారి అటూ యిటూ చూసేసరికి అయ్యరు కంగారుగా లేవబోయి, లేవకుండానే పక్కనున్న మీటనొక్కి లోపలి గంట వాయించేడు. లోపలి నుంచి సర్వరు హడావిడిగా వచ్చి, రెండోగదిలో ఒక టేబులుముందు రెండు కుర్చీలు సర్ది చేతి గుడ్డతో తుడిచేడు.

ఇద్దరూ కూర్చున్నారు.

ప్రశ్నార్థకంగా చూస్తూ సర్వరు ఎదురుగా నించునేసరికి 'ఏం వుంది?' అని సగర్వంగా అడిగేడు సుబ్రహ్మణ్యం.

'ఖాళీ కాఫీయే సార్!' అని సర్వర్ అనేటంతలో రాజయ్యరు గబగబా లుంగీసర్దుకుంటూ వచ్చి, 'రెండు అల్లపు పెసరట్లు, డబుల్‌రోస్టు. సుబ్రహ్మణ్యంగారొస్తారని తెలియదూ?' అని గద్దించేడు సర్వర్‌ను.

సర్వర్ కిక్కురుమనకుండా లోపలికి వెళ్ళతుంటే 'రెండు పెసరట్లు స్పెషల్' అని కేక వేసి, అయ్యరు తమాషాగా నవ్వుతూ కౌంటరు చేరుకున్నాడు.

'అయినా ఈ అపరాహ్ణం వేళకి పొట్టనింపడానికి హోటల్లో ఏం దొరుకుతుం దనుకున్నావు?' గుచ్చి ప్రశ్నించేడు రామం.

'నోరు ముయ్యవోయ్, అనాగరకంగా మాటాడక! కాఫీ పొట్ట నిండడానిక్కాదు—స్టిమ్యులెంట్!' నాగరకతతో ఏడిపించే విజ్ఞానాన్ని ఒలకబోస్తూ అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

వేడి వేడి పెసరట్లు తినేటంతలో వేడి వేడి కాఫీ సిద్ధం అయింది. వేడి వేడి కాఫీ అతివేగం తాగనేర్చిన సుబ్రహ్మణ్యం ఒక్క నిమిషంలో కప్పు ఖాళీచేసి, చెయ్యి కడుక్కోనేందుకు కొళాయి దగ్గరికి నడిచేడు. రామం కూడా లేచేడు.

ఎక్క వరండాలో బొక్కి బల్లముందు కూర్చున్న ఒక వ్యక్తి ఏదో బాబాకరంగా తింటున్నాడు. అతని ముందు ఒక అరడజను ఖాళీ ప్లేట్లు ఉన్నాయి.

వెళ్ళుతూ వెళ్ళుతూ సుబ్రహ్మణ్యం అతని వంక చూసేడు. అతనుకూడా సుబ్రహ్మణ్యాన్ని తలెత్తి చూసేడు.

'అన్ సివిలైజ్డ్ గ్లటన్‌లా ఉన్నాడు!' అని అతిశయంతో అనుకుంటూ సుబ్రహ్మణ్యం గబగబ నడిచి వెళ్లి కొళాయి దగ్గర చెయ్యి కడుక్కొని ఒక్కసారి చెయ్యి దులపరించేసరికి నీటి చినుకులు ఆ వ్యక్తి మొహం మీద, చెయ్యి కడుక్కునేందుకు వస్తూన్న రామంమీద పడ్డాయి.

'కొంచెం జోరు తగ్గించవోయ్' అన్నాడు రామం.

ఫాలభాగంమీద ముత్యాఫలాల్లా పోసిన చెమట బిందువులు, సుబ్రహ్మణ్యం చేతి విసురువల్ల తన ముఖంమీద పడ్డ నీటి చినుకులు ఎడంచేతి చూపుడు వ్రేలితో తుడుచుకుంటూ ఆ వ్యక్తి అమాయికంగా ఒక మందహాసాన్ని ప్రకటించేడు!

సామర్థ్యం ఉండికూడా, పరిస్థితుల ప్రభావం వల్ల దైన్యానికి పాల్పడ్డ ఒక సామాజిక భగ్న హృదయం, ఒకే భావవిపంచిమీద, ఒకే తంత్రీ నిస్వనంలో ఆలపించిన విషాదగీతం రెండు విధములుగా వినిపించింది వాళ్లిద్దరికీ.

సుబ్రహ్మణ్యం అసహ్యంతో ఒక నవ్వునవ్వుతూ ఇవతలికి కొచ్చేసేడు. తల దించుకొని రామం కొళాయిదగ్గరికి వెళ్లేడు.

అయ్యరుకు డబ్బు లిచ్చేడు సుబ్రహ్మణ్యం. ఇద్దరూ బయటి కొచ్చేసేరు.

'ఏమైందిరా నీ ఉద్యోగం సంగతి?' నడుస్తూనే ప్రశ్నించేడు రామం.

'నీకూ అదే గొడవా? వెధవ ఉద్యోగం ఎవడు చస్తాడు?' నిర్లక్ష్యంగా జవాబిచ్చేడు సుబ్రహ్మణ్యం.

'అవును మరి—మాతామహార్జితం బోలెడంత కలిసొచ్చింది మీ నాన్నకిన్నీ, తద్వారా నీకున్నూ. అందుకే ఉద్యోగం వెధవది అయిపోయింది. కాని అది పురుషలక్షణం అని మనవాళ్లు అన్న సంగతి మాత్రం గుర్తుంచుకో!' రామం గుచ్చి గుచ్చి అన్నాడు.

'మా అమ్మమాట నిర్లక్ష్యంగా తోసి పారేయగలిగే ననుకో. కాని మా నాన్న ఒప్పేటట్టు లేదురా. అసలు నాకు ఉద్యోగం చెయ్యడం సుతరాం యిష్టంలేదు.'

'అవును. ఆ సంగతి తెలుస్తూనే ఉంది' రామం అడ్డు తగిలి వ్యధికరణపూర్వకంగా అన్నాడు.

'మా బాబు కలక్టరు ఉద్యోగం చేస్తాడు అనుకుంటూంటుంది మా అమ్మ. ఇంక మా నాన్న సంగతి—ఏదో చిన్నదో, చితకదో ఓ ఉద్యోగం వున్న ఊళ్లోనే చేస్తే, ఆ నాలుగు రాళ్ళూ కూడా కలిసొస్తాయంటాడు అతి కక్కుర్తిగా.' ముగ్గురి అభిప్రాయాల వైవిధ్యాన్ని ఒక్క ముక్కలో చెప్పేసేడు సుబ్రహ్మణ్యం.

'అయితే ఈ సందిగ్ధావస్థలో నీ సంశయాత్మ కొట్టుకొంటూయాందన్నమాట! ఏదో తేల్చుకో మరి!' మాట జారవిడిచేడు రామం.

తండ్రి బలవంతంమీద దేవస్థానం ఆఫీసరు విశ్వనాథాన్ని ఉద్యోగం నిమిత్తం కలుసుకోవడానికని సుబ్రహ్మణ్యం ఉదయాన్నే వెళ్లేడు.

గేటుదాటి, చావిడి ముందున్న వాకిట్లో నించొని, నిర్లక్ష్యంగా 'విశ్వనాథంగారూ!' అని పిలిచేడు సుబ్రహ్మణ్యం. జవాబు లేదు. తిరిగి గట్టిగా పిలిచేడు, మరో రెండడుగులు ముందుకు వేసి.

శ్రమజీవన సౌందర్యం

చిత్రం—వై. బాలయ్య (నారాయణరావుపేట)

చావిట్లో బీరువా వారకు, బొక్కిడస్కుపెట్టె ముందు గోనెపట్టా వేసుకుని కూర్చొని, దీక్షగా ఏదో వ్రాసుకుంటూన్న సుదర్శనం, సుబ్రహ్మణ్యం రెండోసారి పిలిచిన పిలుపుతో అదిరిపడి లేచి, 'చిత్తం!' అంటూ, రెండడుగులు ముందుకేసి, చేతులు కట్టుకు నించొని, 'ఏం సెలవు?' అన్నాడు సవినయంగా.

ఆ ఎం హోటల్లో కనిపించిన గ్లటన్ తను ఉద్యోగం నిమిత్తం వచ్చిన ఆఫీసులోనే ఉండడం చూసి సుబ్రహ్మణ్యం అతి విముగ్ధా, 'విశ్వనాథంగారు లేరా?' అని ప్రశ్నించేడు.

చేతులు కట్టుకొనే సుదర్శనం మరో అడుగు ముందుకు వేసి, 'లేరు సార్! క్యాంపు వెళ్లేరు. ఈ రాత్రికే తప్పకుండా రావాలి. తప్పితే రేపు

ఉదయం రాక తప్పదు' అన్నాడు.

సుబ్రహ్మణ్యం ఏదో ఆలోచిస్తూ వింటు న్నాడు.

'వారితో ఏమైనా చెప్పమంటారా?' సుద ర్శనం వినయంగా ప్రశ్నించేడు.

'సరిలే! ఏం చెప్పనక్కరలేదు' అంటూ సుబ్రహ్మణ్యం వెళ్లిపోయేడు.

మర్నాడు ముందు హాల్‌లో ఒక టేబుల్ ముందు కుర్చీ వేసుకు కూర్చొని సుబ్రహ్మణ్యం ఏదో వ్రాస్తున్నాడు అతి నిర్లక్ష్యంగా. అప్పుడే బయటనుంచి వస్తూన్న సుదర్శనం, చావిట్లో నించున్న విశ్వనాథంగారిని చూసి నమస్కారం చేసేడు.

'ఏం, యింత ఆలస్యం అయింది?' విశ్వ నాథం సుదర్శనాన్ని ప్రశ్నించేడు.

అతను మాట్లాడకుండా వినయంగా తల దించేడు.

'అయినా. నీ పని ఎప్పుడూ ఇంతే. ఆ రాసు వలసిన ఎకౌంట్సు ఎలా రాయాలో అతనికి చెప్పు త్వరగా. బోలెడంత పనుంది నీకు.' విశ్వనాథం అన్నాడు.

ఆయన లోపలికి వెళ్లేడు. సుదర్శనం ఎకౌంటు పుస్తకాలు తెచ్చి, సుబ్రహ్మణ్యంది ముందున్న టేబుల్‌మీద పెట్టేడు.

'పనిలో ప్రవేశించారా?' మర్యాదగా అడిగేడు సుదర్శనం.

అతనివేపు ఒకసారి చూసి, ఆ ప్రశ్నకు జవాబు అనవసరం అన్నట్టుగా ఊరుకున్నాడు సుబ్ర హ్మణ్యం.

పంచెతో ముఖాన్ని తుడుచుకొని సుదర్శనం సుబ్రహ్మణ్యానికి పనిచెప్పడం ప్రారంభించేడు.

'సుదర్శనంగారూ!' లోపలినుంచి స్త్రీకంఠం అధికారపూర్వకంగా పిలిచింది.

యజమానురాలి ఆజ్ఞకు కంగారు పడుతూ, 'తెలిసింది గదండీ? ఈ ఎకౌంటు రాసే పద్ధతి యింతే. మీకేమైనా డౌట్సుంటే అడగండి. చెప్తా' అంటూ సుదర్శనం అటు తిరిగేడు.

జవాబు చెప్పకుండా ఊరుకున్నాడు సుబ్ర హ్మణ్యం.

సాయంత్రం నాలుగయేసరికి పుస్తకాలక్కడే ఉంచి లేచేడు సుబ్రహ్మణ్యం.

లోపలినుంచి వస్తూన్న విశ్వనాథంగారిని చూసి 'వెళ్తానండీ' అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

'నాలుగు రోజులు కొంచెం కొత్తగాఉంటుంది. తరవాత సులువేలే. ఏదైనా తెలియకపోతే వన్నడుగు. వీలైనంత మట్టుకు చెయ్యి. మిగతాది అతను చూసుకుంటాడులే' అభిప్రాయపూర్వ కంగా అన్నాడు విశ్వనాథం.

సుబ్రహ్మణ్యం వెళ్లేడు. సుదర్శనం లోపలి నుంచి వచ్చి టేబుల్ మీద ఉన్న ఎకౌంటు పుస్త కాలు సర్ది బీరువాలో పెట్టేడు.

ఏ శ్రమా లేకుండా ఆషామాషీగా రోజుకు రెండు గంటలకు మించకుండా చేసేపని సుబ్ర హ్మణ్యానికి శ్రమ అనిపించింది. పెయ్యిగా అయిపో రోజున ఎనికి వెళ్ల నన్నాడు.

కొడుకు పెద్ద ఉద్యోగం చేస్తున్నాడు అను కొని పొంగిపోతూన్న తల్లి అతన్ని బ్రతిమాలేసరికి నాలుగు తిట్టి, కొట్టినంత ఎనిచేసేడు సుబ్ర హ్మణ్యం. తండ్రి కల్పించుకొని కొడుకును పది తిట్టి దబాయించేడు.

విధిలేక సుబ్రహ్మణ్యం పనిలోకి వెళ్లేడు. నాలుగు రోజుల్లో సుబ్రహ్మణ్యం టబాయించేట్టు పనిని రాత్రి పదకొండు వరకు కూర్చొని, పూర్తి చేసేడు సుదర్శనం.

వృద్ధురాలైన తల్లికి రెండు పూటలా చాకి చాలని భోజనం ఏర్పాటుచెయ్యడం, మిగతాకాలం అంతా ఆఫీసు సేవ, ఆఫీసరుగారి యింటి సేవ సుదర్శనానికి దినచర్య.

సుబ్రహ్మణ్యం పనిలో చేరేక సుదర్శనానికి విరామం దొరకడానికి బదులు శ్రమే ఎక్కువైంది. ఇటు ఆఫీసు పనికి, అటు విశ్వ నాథం గారు పురమాయించే స్వంతపనికీ మితి లేదు. అయినా ఊహల కందని అతని ఓపిక, సహనం ఆతని శ్రమజీవితాన్ని ఏదోలా సర్దుకు పోయేవి.

కుడిచేత్తో బజారు సామానుల సంచీ, ఎడమ చేత్తో మూనె చెంబూ పట్టుకొని సుదర్శనం ఆఫీసు చావిడిలోంచి ఇంట్లోకి వెళ్తున్నాడు. సుబ్రహ్మణ్యం టేబులు ముందు కూర్చొని వ్రాయకుండానే ఏదో ఆలోచిస్తూ, మధ్య మధ్య గ్రంథపఠనం చేస్తున్నాడు.

సుదర్శనం వాలకం చూసి అసహ్య పడుతూ సుబ్రహ్మణ్యం, 'ఈ ఎకౌంటు ఏమిటి ఇలా రాసేవు?' అన్నాడు సరిగా ఉన్నదాన్ని విమర్శించి తన తెలివితక్కువతనాన్ని మరుగు పరుస్తూ.

చేతిసంచీ, మూనె చెంబూ పక్కన ఉంచి సుదర్శనం టేబులు ముందు నించొని ఎకౌంటు చూస్తున్నాడు.

'ఆ తెచ్చినవేవో ముందుగా యింట్లో ఇచ్చి పని చూసుకోవాలని తెలియదా?' మాట విసి రేడు విశ్వనాథం లోపలినుంచి వస్తూ.

మారు మాటాడకుండా సామాను పట్టుకొని లోపలికి వెళ్లుతూ 'ఇప్పుడే వస్తా' అన్నాడు సుదర్శనం.

ఇంట్లో పని ముగించి సుదర్శనం ఇవతలి కొచ్చి సుబ్రహ్మణ్యం టేబులుముందు నించొని, అతను తెలివితక్కువగా తన తప్పుల కింద జమ కట్టిన వాటిని అతని మనస్సు నొప్పెట్టకుండానే తెలియజేసేడు.

అప్పటికి మధ్యాహ్నం సుమారుపన్నెండయింది.

'భోజనంచేసి ఇప్పుడే వస్తా' అని సుదర్శనం లోపలికి వెళ్లేడు. టిఫిన్ కేరియర్ పట్టుకొని ఇంటికి వెళ్లి, తల్లి, తను సర్దుకుని తిన్నారు.

సుమారు ఒక నెలరోజులనుంచీ సుదర్శనంతో కలిసి పనిచెయ్యడంవల్లనైనా అతని హృదయ వైశా ల్యాన్నీ, నిరాడంబరంగా అతనిలో అణిగి మణిగి ఉన్న ప్రజ్ఞావిశేషాలనూ తెలుసుకోలేక పోయేడు సుబ్రహ్మణ్యం [illegible] ఉపయోగపడుతున్న ఉపాయోగిస్తే [illegible] మంచితనం ఎంతగా [illegible] వయస్సు [illegible]

విశ్వనాథంగారు [illegible] కుర్చీలో చేరబడి [illegible] సుదర్శనం [illegible] కవిత్వ [illegible] చదువమని సుదర్శనం [illegible] చదువు తున్నాడు. [illegible] సుబ్ర హ్మణ్యం [illegible]

[illegible] సుదర్శనం [illegible] ఇంత [illegible] సుబ్రహ్మణ్యం.

'[illegible]' అంటూ విశ్వనాథంగారు [illegible].

[illegible] పది నిమి

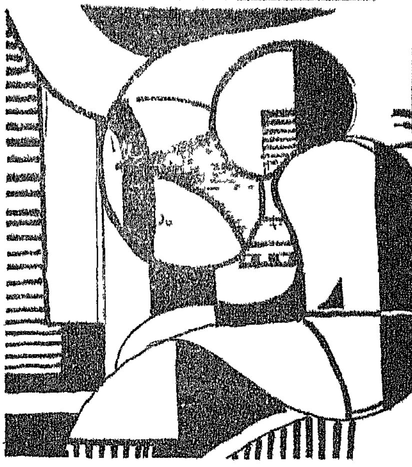

చోద్యం

చిత్రం—ఎస్. రాజకుమార్ (మద్రాసు-34)

షాల్లో కావలసిన భోగట్టా అంతా సేకరించి డస్కు పెట్టె ముందు కూర్చొని సుదర్శనం జవాబు తయారు చేసేడు.

కాగితాలు పట్టుకొని అతను లోపలికి వెళ్ల బోతూంటే విశ్వనాథంగారు ఇవతలికొచ్చేరు. వాలు కుర్చీలో ఆయన సాగిలబడేసరికి సుదర్శనం ఆయన ప్రక్కన నించున్నాడు.

'అయిందా?' అతి తేలికగా ప్రశ్నించేరాయన.

'చిత్తం' అంటూ అతను జవాబు చదవ నారం భించేడు.

ఆయన వింటున్నాడు. ఎదురుగా కూర్చున్న సుబ్రహ్మణ్యం కూడా వింటున్నాడు. చదవడం అయింది.

'బాగానే ఉంది. ఫెయిర్‌చేసి ఇవాళేపంపించు' అంటూ ఆయన ఆ ఉత్తరంమీద దస్కత్తు చేసేరు.

(తరువాయి 49 వ పేజీలో)

తెర

(17 వ పేజీ తరువాయి)

సుబ్రహ్మణ్యానికి కళ్ళు జిగ్గుమన్నాయి. ఏదో అతని గుండెను పట్టుకు ఊపినట్టయింది, సుదర్శనాన్ని ఒక్కసారి ఎగాదిగా చూసేసరికి.

ఆ వేళ హోటల్లో మొదటిసారి సుదర్శనాన్ని చూసి 'ఒర్దీ గ్లటన్‌లా ఉన్నాడు' అనుకొని అతని గురించి తేలికగా తను ఏర్పరచుకున్న అభిప్రాయాన్ని ఈనాటి తన అనుభవంతో పోల్చుకొనేసరికి సుబ్రహ్మణ్యం ఊహ కందకుండా ఏదో నిల్చింది.

చీకటి ముద్దవంటి లౌకిక ప్రాబల్యాల ప్రభావాల వెనుక దిక్కులేక మాటు మణిగిపోయిన మనిషి వ్యక్తిత్వం, ప్రజ్ఞావిశేషాల నిజస్వరూపాన్ని పరిణతి పొందని సుబ్రహ్మణ్యం హృదయనేత్రాలు కనిపెట్టలేక పోయేయి.

అతన్నేదో అడుగుదా మనుకున్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం. కాని ఇంతలో అతను కాగితాలు చేత పుచ్చుకొని పైకి వెళ్ళిపోయేడు.

ఒక అర గంట గడిచేక టైపుచేసిన కాగితాలు పట్టుకొని సుదర్శనం వచ్చేడు. పై ఊరు వెళ్ళడానికి సిద్ధంగా ఉన్న విశ్వనాథంగారు చావిట్లో వాలు కుర్చీలో కూర్చున్నారు. టైపు చేసిన ఉత్తరాలు చదివి, సంతకాలు చేసి ఆయన సుదర్శనాని కందిచ్చేరు.

పోస్టు చెయ్యడానికి అన్నీ సిద్ధం చేసేడు సుదర్శనం.

అతను పైకి వెళ్ళబోతున్నాడు. ఇంట్లోకి వెళ్ళుతూన్న విశ్వనాథంగారు తిరిగి చావిట్లోకి వచ్చి, 'ఇవాళ క్యాంపు వెళుతున్నాను. నాలుగైదు రోజులవుతుంది వచ్చేసరికి. అన్నీ జాగ్రత్తగా చూసుకో' అంటూ ఆజ్ఞలు జారీచేసేడు.

తన ఇంటిపని, విశ్వనాథం గారి ఇంటి పని ముగించుకొని సుదర్శనం పది గంటలకు ఆఫీసులో డస్కు పెట్టె ముందు కూర్చొని పని చేసుకుంటున్నాడు.

పదకొండు గంటలకు సుబ్రహ్మణ్యం వచ్చి 'మా అమ్మకి ఒంట్లో బాగులేదు. నే వెళుతున్నా' అని చెప్పేడు సుదర్శనంతో.

'వెళ్లండి బాబూ! వెళ్లండి. మీ అమ్మగారి ఆరోగ్యంకన్నానా! నే చూసుకుంటా లెండి ఇక్కడి పని. సాయంత్రం వస్తా మీ ఇంటికి. నావల్ల కావలసిన సాయం ఏమైనావుంటే తప్పకుండా చెప్పండి. ఏ అభ్యంతరమూలేదు' అన్నాడు సుదర్శనం అమాయికంగా, నిండు అభిమానంతో.

'అలాగే లెండి' అంటూ సుబ్రహ్మణ్యం వెళ్ళిపోయేడు.

సాయంత్రం ఏడింటికి సుదర్శనం, సుబ్రహ్మణ్యం ఇంటికి వెళ్ళేడు. సుబ్రహ్మణ్యం తల్లికి జ్వరం చాలా తీవ్రం అయిపోయింది. అప్పుడే డాక్టరు వచ్చి పరీక్ష చేసి, మందు చీటీ వ్రాసి ఇచ్చి వెళ్ళేడు.

'నే వెళ్లి మందు తెస్తా'—సుదర్శనం అన్నాడు.

'మీ కెందుకా శ్రమ!' లాంఛన ప్రాయంగా అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం తండ్రి.

'అలా ఎప్పుడూ అనుకోకండి. ఆపద సమయంలో ఒకరి కొకరు సాయంచేసుకోవడం ఎంతైనా ముఖ్యం.' సానుభూతితో అన్నాడు సుదర్శనం.

మూడురోజులపాటు శ్రమ అనుకోకుండా ఆస్పత్రికీ బజార్లకూ తిరిగివాళ్ల అవసరాలు ఎంతైనా తీర్చేడు సుదర్శనం.

నాలుగో రోజున ఆవిడకు బాగా నెమ్మదిగా ఉంది. ఉదయాన్నే సుదర్శనం వాళ్ల యింటికి వెళ్ళి, ఆవిడ ఆరోగ్యం గురించి కనుక్కొని, తన ఆత్మీయుల క్షేమానికి సంతోషించినట్టుగా సంతోషించేడు.

అంతవరకూ తనకు సుదర్శనం గురించి ఉన్న అభిప్రాయాలను తర్కించుకొనే సరికి సుబ్రహ్మణ్యం మనస్సు అతలాకుతలం అయిపోయింది. అతనికి ఏవిధంగా కృతజ్ఞత చెప్పుకోవాలో తెలియక సుబ్రహ్మణ్యం అతని రెండు చేతులూ ఒక్కసారి పట్టుకున్నాడు.

'తమ్ముడూ! నువ్వెప్పుడూ అలా అనుకోకు. అది మానవధర్మం!' అన్నాడు సుదర్శనం గంభీరంగా.

అతను వెళ్ళుతూంటే సుబ్రహ్మణ్యం అతని దిక్కు జాలిగా చూసేడు. వెళ్ళుతున్న వాడల్లా ఏదో ఆలోచనా పూర్వకంగా సుదర్శనం అటునుంచి యిటు తిరిగేడు.

సుబ్రహ్మణ్యం చర చర అతని దగ్గరికెళ్లి 'ఏమిటాలోచిస్తున్నావు?' అన్నాడు.

సుదర్శనం దించిన తల పైకెత్తి సుబ్రహ్మణ్యం దిక్కు ఓ సారి చూసేడు. గంభీరమైన అతని ముఖం దీనంగా కుంచించుకుపోయింది. ఎండిన జలాశయాల్లా ఉన్న అతని కళ్ళు కొద్దిగా చెమర్చి ఉన్నాయి.

'ఏమిటాలోచిస్తున్నావు! ఏం కావాలి?' సుబ్రహ్మణ్యం తిరిగి ప్రశ్నించేడు అతని రెండు భుజాలూ పట్టుకొని ఊపుతూ.

ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచేడు సుదర్శనం. బాధపడ్డ అతని హృదయం చిట్ట చివరికి తన మనోవ్యాకులాన్ని ముక్తసరిగా రూప కల్పన చేసింది.

'ఏం చెప్పేది సుబ్రహ్మణ్యం! చేతిలో ఏమీ లేదు. మా అమ్మకి... ఈ రోజున మాయింట్లో బియ్యం లేవు!' అన్నాడు దీనంగా.

సుబ్రహ్మణ్యం గుండె కలుక్కు మంది.

'మరి నీ సంగతి!' సుబ్రహ్మణ్యం అన్నాడు ఆందోళనతో.

ఆ ప్రశ్నకు సరియైన సమాధానం ప్రస్తుతం తన వద్ద లేదన్నట్టుగా సుదర్శనం దీనంగా ఒక చిరునవ్వు నవ్వి తలదించు కున్నాడు.

ప్రశ్నించి ఇంకా అతన్ని బాధ పెట్టడం యిష్టంలేక సుబ్రహ్మణ్యం గబగబ ఇంట్లోకి వెళ్లి చేతి సంచీనిండా బియ్యం తెచ్చి, అది అతని కందిస్తూ, జేబులోంచి నాలుగు రూపాయి కాగితాలు తీసి అతని జేబులో ఉంచేడు.

గృహోన్ముఖి
చిత్రం—ఎమ్. ఎస్. రావు (డేరాడూన్)

'నీ దయకి ఎంతైనా కృతజ్ఞుణ్ణి' అంటూ సుదర్శనం వెళ్ళిపోయేడు.

విశ్వనాథంగారు క్యాంపునుంచి వచ్చేరు.

పదకొండు గంటలకు ఆయన యింట్లోంచి ఆఫీసు చావిడిలోకి వచ్చేసరికి సుబ్రహ్మణ్యం ఒక్కడే చావిట్లో టేబులు ముందు కూర్చొని ఏదో వ్రాస్తున్నాడు.

'ఇతను రాలేదా?' విశ్వనాథం ప్రశ్నించేడు.

'రాలేదు.' ముక్తసరిగా జవాబిచ్చేడు సుబ్రహ్మణ్యం.

'పనికిమాలిన వాడు! ఇత నెప్పుడూ ఇంతే. అవసరానికి కనిపించడు!' విసుక్కుంటూ ఆయన యింట్లోకి వెళ్ళుతున్నాడు.

చెమటలు కక్కుకుంటూ సుదర్శనం వచ్చేడు.

'ఏం చేస్తున్నావు ఇంతసేపూ?' కఠినంగా ప్రశ్నించేడు విశ్వనాథం.

'మా అమ్మకి జ్వరం వచ్చింది. మ్యునిసిపల్ డిస్పెన్సరీకి వెళ్లి యిప్పుడే మందు తెచ్చి, ఆవిడకిచ్చి వస్తున్నాను' సుదర్శనం అన్నాడు.

'ఏదో వస్తుంది! సరిలే. వేగం భోజనం కానిచ్చి తెములు. పన్నెండు గంటల బస్సులో క్యాంపు వెళ్లాలి నువ్వు. వసూళ్ళు ఎంతవుతుంటుకు అయితే అంతా తీసుకొని రావాలి. వేగం తెములు' అంటూ ఆయన యింట్లోకి వెళ్లబోతున్నాడు.

సుదర్శనం ఏదో మెల్లగా అంటూ ఆయన వెనక వెళ్ళేడు.

ఆయన అటునుంచి ఇటు—తిరిగి 'ఏమిటా నసవి?' కోపంగా అన్నాడు.

'రేపటికి మా అమ్మకి కాస్త నయంగా ఉంటుంది. ఎల్లుండి తప్పకుండా వెళ్తానండి!'

లాభదాయకమైన లఘుపరిశ్రమ ప్రారంభించండి

"అధునాతన కుటీరపరిశ్రమలు" (తెలుగు) పుస్తకంలో లాభదాయకమైన వివిధ పరిశ్రమలు ఉన్నాయి. ఈ పరిశ్రమలలో ఉన్నవారు చక్కటి లాభాలను ఆర్జిస్తున్నారు. ప్రతి పరిశ్రమనుగూర్చి సంక్షిప్తమైన వివరాలు, ముడిపదార్థాలు లభించేచోట్లు, ముడిపదార్థాల కొనుగోలుకు, వాయిదాల పద్ధతిన యంత్రాల కొనుగోలుకు ప్రభుత్వం యిచ్చే సహాయం—ఇందులో ఉన్నాయి. లఘుపరిశ్రమలు ప్రారంభించ దలచుకున్న వ్యక్తుల సమస్యలకు తగిన పరిష్కారమార్గాలు ఇందులో ఉన్నాయి. పుటలు 878, సుమారు 800 బొమ్మలు, ధర రూ. 13. తపాలా రుసుం రూ. 1—50, ఫోన్ నం: 229835.

COTTAGE INDUSTRY, (AWN-6) P.B. 1262, Jamuna Road Delhi-6.

ది సర్కార్స్ పాలిటెక్నిక్

మచిలీపట్టణం

(స్థాపితం 1956)

ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నమెంటు టెక్నికల్ పరీక్షలకు, సివిల్, మెకానికల్, ఎలక్ట్రికల్ శాఖలలో లోయర్ అండ్ హయ్యర్ గ్రేడ్ కోర్సులు, సిటీ అండ్ గిల్డ్స్ (లండన్) రేడియో సర్వీసింగ్ పరీక్షలకు శ్రేష్ఠమైన శిక్షణ ఇవ్వబడుచున్నది. కనీసార్హత ఎస్. ఎస్. ఎల్. సి. ఈ పరీక్షలలో ఉత్తీర్ణులైనవారికి కేంద్ర, రాష్ట్ర యింజనీరింగ్ డిపార్టుమెంట్లలో మంచి ఉద్యోగములు గ్యారంటీగా దొరకగలవు. గొప్ప విద్యార్హతలుగల అనుభవశాలురైన ఇంజనీర్లచే నడిపించబడుచూ, రాష్ట్ర మంతటిలో హెచ్చు ఫలితములు ఫస్టు క్లాసులు పొందుటకు ప్రఖ్యాతిగాంచిన సంస్థ.

వివరములకు రు. 50 న. పై. పంపుతూ ప్రిన్సిపాలుకు వ్రాయండి.

యస్. టి. జ్ఞానప్రకాశం, ఎం. ఇ. ఎ. ఎం. ఐ. ఇ.
ప్రిన్సిపాల్ (రి. సూపరింటెండింగ్ ఇంజనీర్)

పూవు మీ అదృష్టం చెప్పగలదు

నీ భవిష్యత్తులో ఏమి జరగబోతున్నదిన్నీ, నీ సరియైన చర్యను గురించిన్నీ నీవు తెలుసుకొన గోరినట్లయితే ఒక పోస్టుకార్డు పైన నీకు ఇష్టమగు ఒక పుష్పము పేరున్నూ, నీవు వ్రాయు తేదీ, వేళ వివరములున్నూ, నీ సరియైన చిరునామాయున్నూ వెంటనే వ్రాసి పంపుము.

జ్యోతిష శాస్త్రములోని రహస్య గణితము మూలముగా మేము గుణించి నీవు కార్డు వ్రాసిన తేదీ లగాయతు 12 మాసములలోని నీ యొక్క అదృష్టము, లాభనష్టములు, జీవిత మార్గము, ఏ వ్యవహారములో నీకు జయము కలుగునో, నీ ఉద్యోగం విషయంలో మంచి చెడ్డలు, మార్పులు, ఆరోగ్య విషయము, పరదేశ గమనము, తీర్థయాత్రలు, వివాహము, స్త్రీ సుఖము, సంతానము, నిధి నిక్షేపములు, లాటరీ, ఆకస్మాత్తు ద్రవ్య లాభము మొదలగు వానిని గురించి స్పష్టంగా మాసవారీగా వ్రాసి రు.—1—25 లకు మాత్రము వి. పి. గా పంపగలము వి. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకం. దుష్టగ్రహము లేవయినా వున్నయెడల శాంతిచేయవిధానం కూడా తెలుపగలము. వివరములు మా సూచీపైన పంపబడును. మేము పంపిన భోగట్టా మీకు తృప్తిగా నుండనియెడల పైకం వాపసు చేయబడును. ఒకసారి పరీక్షించి చూడుడు. మీ అడ్రసు ఇంగ్లీషులో వ్రాయండి.

Pt. Dev Dutt Shastri. Raj Jyotishi (AW) Jullundur City

తెర

నియమపూర్వంగా మనవిచేసేడు సుదర్శనం.

'ఏదో చిన్న జ్వరానికి యిదో పెద్ద ఆటంకంగా చెబుతున్నావు. సాయంత్రానికి అదే సర్దుకుంటుందిలే. దీనికోసం అతి ముఖ్యం అయిన పని వాయిదా వేస్తానంటున్నావు. అంతగా అవసరం అయితే అప్పన్న వెళ్ళి చూస్తాడులే. వేగం తెములు.' నిర్దాక్షిణ్యంగా నిర్ణయం చేసేడు విశ్వనాథం.

గత్యంతరం లేక సుదర్శనం ఒప్పుకున్నాడు. ఇంటికి వెళ్ళి చేతి సంచీలో రెండు గుడ్డలు వేసుకుని బయల్దేరేడు. వెళ్ళుతూ అతను సుబ్రహ్మణ్యంతో ఏవో రెండు మాటలుచెప్పేడు దీనంగా.

సాయంత్రం సుబ్రహ్మణ్యం సుదర్శనం తల్లిని చూడడానికి వెళ్ళేడు. ఆవిడకు జ్వరం చాలా తీవ్రం అయిపోయింది. పొరుగు వాటాలోని ముసలావిడ ఒక్కర్తే ఆవిడ దగ్గర కూర్చుంది. సుబ్రహ్మణ్యానికి ఏం చెయ్యడానికీ తోచక విశ్వనాథం గారి దగ్గరికెళ్ళి పరిస్థితి చెప్పేడు.

'పొద్దుటే డాక్టర్ని పంపిస్తాలే' అని ఆయన ఊరుకున్నాడు.

సుబ్రహ్మణ్యానికి నిలువంతా ఒక్కసారి మండింది. గబగబ డాక్టరు దగ్గరికెళ్ళి, ఆయన్ను తీసుకొని సుదర్శనం ఇంటికి వెళ్ళేడు.

డాక్టరు ఆవిడను పరీక్షచేసి 'వెంటనే ఏం ప్రమాదం లేదు లెండి. ఒక ఇంజక్షను యిస్తున్నాను. ఇదుగో, ఈ మాత్రలు కొని యివ్వండి' అని ఒక చీటీ వ్రాసి యిచ్చేడు.

బజారుకెళ్ళి మాత్రలు కొని తెచ్చి, ఒక మాత్ర ఆవిడకు వేసి, 'నాలుగేసి గంటలకిఒకటి చొప్పున ఈ మాత్రలు వెయ్యండి' అని పొరుగు వాటా ముసలావిడతో అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

'అలాగే నాయనా!' అంటూ ఆవిడమాత్రల పొట్లం అందుకుంది.

మర్నాడు ఉదయాన్నే సుబ్రహ్మణ్యం, సుదర్శనం యింటికి వెళ్ళి, ఆవిడ పరిస్థితిని తెలుసుకున్నాడు. ఆవిడకు జ్వరం అలాగే ఉంది.

డాక్టరు దగ్గరికెళ్ళి ఈ విషయం చెప్పేసరికి ఆయన ఆ మాత్రలే రెండు రోజులపాటు యివ్వమని చెప్పేడు.

పది గంటలకు సుబ్రహ్మణ్యం ఆఫీసు కెళ్ళేసరికి బంట్రోతు ఒక ఉత్తరం చేత్తో పట్టుకొని యింట్లోనుంచి చావిట్లో కొస్తున్నాడు.

'ఏమిటా ఉత్తరం?' సుబ్రహ్మణ్యం అడిగేడు.

'సుదర్శనం బాబు కొచ్చిందిట. అమ్మగారు యిప్పిచూసి, ఆయన డస్కు పెట్టిలో పడేయమన్నారు' అన్నాడు అప్పన్న.

సుబ్రహ్మణ్యం ఆ ఉత్తరం తీసుకొని ఒకసారి చూసి, చదవకుండానే మడిచి, తిరిగి ఏదో అభిప్రాయంతో విప్పి చదివేడు.

అతని గుండెలు ఆశ్చర్యంతో కొట్టుకున్నాయి. తిరిగి చదివేడు. ఎవరో ప్రముఖ పారిశ్రామిక వేత్త అయిన చిమన్‌లాల్ బొంబాయి నుంచి సుదర్శనానికి అభిమానపూర్వకంగా వ్రాసేడు.

పదే పది పంక్తులు గల ఆ లేఖ సుదర్శనం జీవిత చరిత్రలోని గడిచిన పుటలను రెపరెప వెనక్కు తిప్పింది. అతని ప్రజ్ఞా విశేషాలు తన కళ్ల ముందు భాసమానంగా ప్రత్యక్షం అయినట్టు అనుభూతి పొందేడు సుబ్రహ్మణ్యం. తన హృదయ నేత్రాలు ఏదో చెప్పరాని తన పొరపాటును గ్రహించుకున్నాయి.

అయితే సుదర్శనం ప్రస్తుత పరిస్థితికి గల కారణం? ప్రపంచానుభవం చాలని తన హృదయానికి చీకటి తెరలా అడ్డుగా నిల్చిన ఈ ప్రశ్నకు సమాధానం ఏమిటో ఊహించలేక పోయేడు సుబ్రహ్మణ్యం.

ఆందోళనతో ఉత్తరం మడిచి జేబులో పెట్టుకున్నాడు.

మధ్యాహ్నం ఒంటిగంటకు తను ఆఫీసు పని చేసుకుంటుండగా సుదర్శనం తల్లి చనిపోయిందని పొరుగింటి అబ్బాయి వచ్చి చెప్పేడు.

సుబ్రహ్మణ్యం మనస్సు అతలాకుతలం అయిపోయింది. ఏం చెయ్యటానికీ తోచక అతను ఆందోళన పడ్డాడు. సుదర్శనం ఊళ్లో లేడు. ఉన్నా ప్రయోజనం లేని విశ్వనాధం ఎక్కడికో వెళ్ళేడు.

ఒక్క నిమిషం దీక్షగా ఏదో ఆలోచించేడు సుబ్రహ్మణ్యం. ప్రక్కనే నించున్న అప్పన్న ఆందోళనగా ఏవో ప్రశ్నలు వేస్తున్నాడు. సుబ్రహ్మణ్యం వినిపించుకో లేదు.

రెండు నిమిషాలు గడిచేక సుబ్రహ్మణ్యం ఏదో నిశ్చయంతో లేచి బయటికి వెళ్ళేడు. ఇంటికి వెళ్లబోతూ తిరిగి ఏదో ఆలోచించి రామం ఇంటికి వెళ్ళేడు. అతను కొద్ది సేపటి క్రిందటే బయటనుంచి యింటికొచ్చి, స్నానం భోజనం ముగించి కూర్చున్నాడు.

సుబ్రహ్మణ్యాన్ని చూడగానే అతను లోపలికి రమ్మన్నాడు. సుబ్రహ్మణ్యం గాభరాతో అతన్నే ఇవతలకు రమ్మన్నాడు. అతను ఇవతలికొచ్చాక సుదర్శనానికి జరిగిన ఘోరం, అతను ఊళ్లో లేకపోవడం అన్నీ క్లుప్తంగా అతనితో చెప్పేడు.

వయస్సులో రామం సుబ్రహ్మణ్యం ఈడు వాడే అయినా, మంచి సమయస్ఫూర్తి, యుక్తాయుక్త వివేచనా జ్ఞానం, కార్యదీక్ష గలవాడు.

ఒక్క నిమిషం ఆలోచించి, 'ఇప్పుడు మధ్యాహ్నం ఒంటి గంట అయింది. సుదర్శనం ఈ రోజున తిరిగి వచ్చే అవకాశం లేదంటున్నావు. అందుచేత డబ్బు విషయంలో ఆలోచిస్తే మిగతా ఏర్పాట్లన్నీ ఎంతలో!' ఎంతో అనుభవశాలిలా, అతి సులువుగా కర్తవ్యాన్ని నివరించేడు రామం.

'పదరా అబ్బీ పద! ఇంతకన్నా మనకి ముఖ్యం అయినదేదీ లేదు' అంటూ సుబ్రహ్మణ్యం రామాన్ని వెంటబెట్టుకొని నడిచేడు.

మానవ ధర్మం అంటే ఏమిటో ఆ క్షణం వరకూ తెలియని వ్యక్తి అదే ధర్మాన్ని విధ్యుక్తంగా నెరవేర్చేడు.

సాయంత్రం అయిద్దైంది. సుబ్రహ్మణ్యం, రామం తిరిగి వస్తూ కోనేటి గట్టు దగ్గర నిలుచున్నారు.

'సుదర్శనానికి నువ్వు ఎంతైనా ఉపకారం చేసేవురా రామం!' చేతి రుమాలుతో ముఖం తుడుచుకుంటూ, గాద్గదికంగా అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

'నే చేసినదేం ఉంది? నిజంగా నువ్వు అతనికి మహోపకారం చేసి పుణ్యం కట్టుకున్నావు' గంభీరంగా అన్నాడు రామం.

ఇద్దరూ ఎవరి దారిని వాళ్ళు వెళ్ళేరు.

మర్నాడు ఉదయం ఎనిమిది గంటలకు క్యాంపు నుంచి వచ్చిన సుదర్శనం సరాసరి విశ్వనాధం గారి ఇంటికి వెళ్ళేడు.

మొసలి కన్నీరు వదిలినట్టు ఆయన విచారాన్ని వెలిబుచ్చుతూ, 'సుదర్శనం! మీ అమ్మ హఠాత్తుగా పోయింది. ఇంతకీ మన చేతిలో ఏం ఉంది గనుక! నువ్వేం దిగులు పడకు. అన్ని ఏర్పాట్లూ జరిగాయిలే. పాపం సుబ్రహ్మణ్యం చాలా శ్రమ తీసుకున్నాడు' అన్నాడు.

వసూలైన డబ్బు లెక్కపెట్టి ఆయనకు ఇచ్చి సుదర్శనం, సుబ్రహ్మణ్యం ఇంటికి వెళ్ళేడు.

జరిగిన దంతా వివరించి సుబ్రహ్మణ్యం అతనికి ధైర్యం చెప్పేడు. చిమన్‌లాల్ వద్ద నుంచి అతనికి వచ్చిన జాబు యిచ్చేడు.

తల దించుకొనే సుదర్శనం జాబు అందుకున్నాడు. అతని కళ్లలో నీళ్లు నిండేయి.

తువాలుతో కళ్ళు తుడుచుకొని, 'నీ మేలు ఈ జీవితంలో మరిచిపోలేను సుబ్రహ్మణ్యం!' అంటూ జాబు చదువుకున్నాడు.

రెండు నిమిషాల పాటు అతని హృదయం పొంగి, ఘూర్ణిల్లిన అవ్యక్తానుభవాల సంకుల సమరం ముగిసింది. తిరిగి రెండు కన్నీటిబొట్లు రాల్చి, కళ్ళు తుడుచుకొని సుదర్శనం గంభీరంగా సుబ్రహ్మణ్యం దిక్కు చూసేడు.

సామాజిక భగ్న హృదయుల ఆవేదనల నిజ స్వరూపాన్ని అంత వరకూ దర్శించలేక పోయిన సుబ్రహ్మణ్యం హృదయనేత్రాలు, ఏవేవో ఊహించుకొని, అర్థంచేసుకొంటూ చివరికి సుదర్శనం హృదయం పొందిన బాధా విముక్తిని అతనిలోచన గోళాల ద్వారా చూడగల్గేయి.

'ముక్కు పచ్చలారని శైశవాయంలో వున్న నన్ను నా కన్నతల్లి ఈ తల్లికి అప్పగించి కళ్ళు మూసింది. మనిషి ఊహల కందని అభిమానంతో, ప్రేమతో ఈవిడ నన్ను లాలించి, పెంచి, పెద్దవాణ్ణి చేసి, తను ఎన్నో బాధలు పడి నాకు చదువుచెప్పించి, నన్నొక ఇంటివాణ్ణి చేసింది. కాని, బలీయమైన విధికృతంగా నా భార్య చనిపోయింది! ఉన్నఊళ్లో బతుకు బాటలో మజిలీలు గడపలేక నేను ఈ తల్లిని ఆమె సోదరునికి అప్పగించి, ఒక స్నేహితుడి దయవల్ల శ్రీ చిమన్‌లాల్ ఆశ్రయం సంపాదించుకున్నాను.

'రెండు సంవత్సరాలు బాగానే గడిపేను. యింటికి డబ్బు పంపేవాణ్ణి. అన్నీ బాగానే ఉన్నాయనుకున్నాను. కాని పరిస్థితి మారిపోయింది. చిమన్‌లాల్ ఉద్యోగం విడిచిరాక తప్పలేదు. కారణం—నా తల్లిని ఆదుకున్న ఆమె సోదరుడు చనిపోయేడు. ఆవిడ నిరాధారం అయిపోయింది. పైగా జబ్బు పడింది. సుమారు ఆరు నెలల వరకూ ఆవిడ కోలుకోలేదు.

'నాటినుంచి నేటివరకూ కటిక చీకటిలో కాలం గడిపేను. నాకోసం ఎన్నెన్నో బాధలుపడి, నేడు దిక్కూ మొక్కూ లేక వృద్ధాప్యంలో ఉన్న ఆవిడను కనిపెట్టడంకన్నా ముఖ్యం అయినది నా కింకొకటి లేదు కనుక వేరే ఆలోచనే చెయ్యలేదు.

'ఆవిడ వెళ్లిపోయింది! నా కర్తవ్యం తీరిపోయింది!! నువ్వు, రామం నాకు చేసిన మహోపకారం ఈ జీవితంలో మరిచిపోలేను.

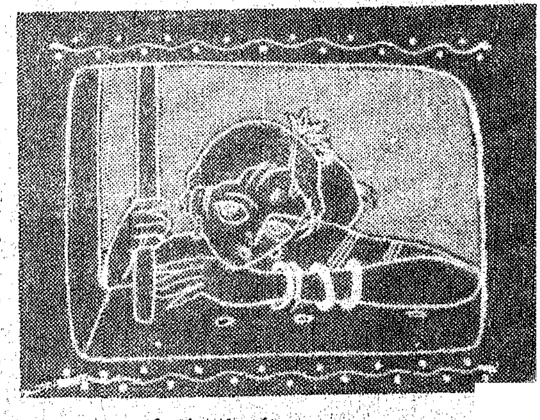

వలపు తలపులు
చిత్రం — ఎమ్. శంకరరావు (అనకాపల్లి)

'చిమన్‌లాల్ వద్ద నుంచి ఈ పిలుపు నామంచికే వచ్చిందని అనుకుంటాను. వెళ్తొస్తాను సుబ్రహ్మణ్యం! సెలవు!!' క్లుప్తంగా తన కథ ముగించేడు సుదర్శనం.

చరి పిడుగు వంటి అతని విషాద జీవితగాథ విని ఘనీభవించి పోయిన సుబ్రహ్మణ్యం వడగాడ్పు వంటి ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచిపెట్టేడు. ఒక్క నిమిషం ఏదో ఆలోచించి, ఇంట్లోకి వెళ్లి కొంత డబ్బు తెచ్చి సుదర్శనం చేతికందిస్తూ—

'ఇంతమాత్రంగానే నీకు నా సానుభూతి చూపగలిగాను. అభ్యంతరం చెప్పక స్వీకరించి, నన్ను క్షమించు. అదే నాకు తృప్తి!' అన్నాడు.

చెమర్చిన ఇద్దరి నేత్రాలూ బాధగా ఒక్కసారి కలుసుకున్నాయి.

ద్వారానికి అడ్డంగా ఉన్న తెరను సుబ్రహ్మణ్యం తప్పించేసరికి సుదర్శనం దాటి వెళ్లిపోయేడు. ★